

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

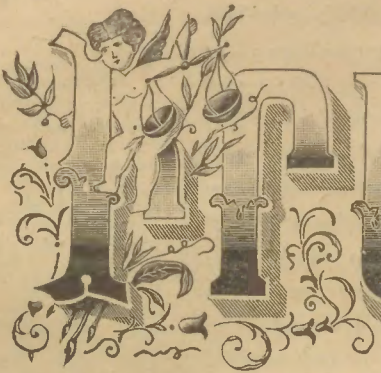
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ

Երկու քիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տոյար
Վեցամսեայ 1.50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանոցման տողը
20 սանդիս

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՏԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Դրոշքիւնք եւս
չեմ տրուիր

ՀԱՅԱՍՏԵՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

ՊՐՈԻՔՍԷԼ, 17 Յուլիս

Հայաստեանի Համաժողովը բաց-
ուեցաւ այսօր կէս օրէն յետոյ
Թուրքիոյ սրահին մէջ, ի Շէյրպէք,
ընդ նախագահութեամբ ծերակու-
տական Տ. Հուզօ տը Լըհէյի:

Սրահը լեցուն էր, շատ մը կի-
նիքէ զատ հոս հոն կը տեսնուէին
Տ. Տ. Նախարար Ժիւլ Լէօֆէն,
ծերակուտական Լաֆօնթէն, երես-
փոխանք Լէօն Ֆիւսնըմօն, վան-
տէպէլտ, Հէքթօր Տընի, Լօռան,
Տիկին Սէվըռնի, Տ. Պէռնար Լա-
գար, Քրանսացի երեսփոխանք Տ.
Տ. Ժօռէս, տէ Բաէսանսէ, վա-
զէյ, Տ. Տ. Էլի և Էլիզէ Ռօքիւ,
Տանիմարքացի Տիկին Հէննիկ ևն.
և այլն:

Նախագահը Տ. Հուզօ նախ շնոր-
հաւորեց Համախմբումը քաղա-
քական կուսակցութեանց բոլոր
նշանաւոր անձնաւորութիւններուն,
որոնք եկած էին աշխարհի ամէն
կողմերէն ներկայ գտնուելու այս
Համաժողովին «միմիայն արդարու-
թեան սիրոյն համար»:

Յայտարարեց թէ Համաժողովը
երկու հազարէ աւելի համախոհ-
ներ ունի. յոյս յայտնեց նաեւ թէ
Համաժողովին խոհական գործու-
նէութիւնը բաւական ազդեցիկ
պիտի ըլլայ կառավարութիւնները
մղելու համար որ վերջապէս ձեռք
առնեն ճշունած Հայերուն կացու-
թեան խնդիրը:

Տ. Նախագահը Սիր Ժոհն Պապիսի
մէկ նամակը կարդաց որ նոյն յոյսը
կը յայտնէր:

Համաժողովը փոխ-նախագահներ
ընտրեց Տիկին Հէննիկ, Տիկին
տը Ուալլէվիչ (հոլանտացի), Տ.
Ֆրանսի տը Բաէսանսէ:

Բնօ Արմէնիայի խմբագրապետ
Տ. Բիէն Գիյառ մանրամասնաբար
թուեց 1897էն ի վեր Թուրքիոյ
կողմէ Հայոց վրայ ի գործ գրուած
կեղծքները, բռնաբարութիւնները
և ոճիրները: Միմիայն մէկ գործ-
նական միջոց կայ այդ վիճակին
դարմանումին համար որ վերջ
տրուի կեղծքներուն, այդ ազ-

գու միջոցն է, բաւ Տ. Բիէն
Գիյառ, Եւրոպացի չէզք ազգէ
կառավարիչ մը հաստատել պե-
տութեանց հաւանութեամբ և
տեղական զինուորութիւն մը (մի-
լիս) կարգաւորել ոչ-Թուրքերէ:
Միայն Սուլթանն է որ կրնայ ի-
րականացնել այս կարգաւորու-
թիւնը: Միայն ինքն է պա-
տասխանատուն ինչ որ պատահած
է:

Եւրոպան պարտի ուզել. նա ալ
եւս վախ չունի թէ պատերազմ կը
ծագի, ինչպէս չը ծագեցաւ Կրէ-
տէի և Լօռէտ-Թիւպիսիի դէպ-
քերուն ատեն: Եւրոպան չը կրնար
ցոյց տալ այնչափ ազդեցութիւն
մարդկային կեանքի միակելու հա-
մար, որչափ կրցաւ ցոյց տալ իր
դրամական շահերը պաշտպանելու
համար: Եթէ ոչ, կարելի է ըսել
շտկէ շիտակ թէ ինքը մեղակից
է:

Տիկին Սէվըռնի խիստ քննա-
դատութիւն մը ըրաւ երբեմն եր-
կիրներու մամուլին դէմ, որ չգիտ-
ցուիր թէ ինչո՞ւ համար արգելք
կը դնէ լրագրագիտներուն որոնք
կուզեն Հայաստանի ջարդերու մա-
սին խօսիլ:

Ժողովը իր մէջ խումբերու բա-
ժանումներ ըրաւ:

Համաժողովը որոշեց զօմիսիօն
մը կարգել տարբեր ազգերէ հինգ
պատուիրակներէ բաղկացեալ. այս
զօմիսիօնը պաշտօն ունի ժողովին
ներկայացնելու գործնական առա-
ջագրութիւններ:

Այս նամակէն օր մը յետոյ հետեւ-
եալ հեռագիրը ստացուած է:

ՊՐՈԻՔՍԷԼ, 18 Յուլիս

Համահայկական Համաժողովը
միաձայնութեամբ ընդունեց օրա-
կարգը, մերժելով Թուրքիոյ ամ-
բողջութեանը դէմ ունեցող
փար և ընտրեց միայն միջազ-
գային զօմիսիօն մը բնօրական
ընկելու որ Օսմանեան կայսրութեան
նահանգներուն մէջ բարենորոգում-
ներ ներմուծելին Պիլիկի 61 յօդ-
ուածին ամբողջովին գործադրու-
ի խմբը:

ԵՐԿՐԱՅԻՆ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՌԹԻԻ

Երեք շորս օրերէ ի վեր Գործա-
կալութիւնս Սալոնիկի կամ Սէլա-
նիկի (Թեսսաղիա) ներկայացուցիչ-
թղթակիցը նամակներով և հեռա-
գիրներով մեզ կողողէ. բոլոր նա-
մակները՝ մէկը միւսէն ազգխառն
մէկը միւսէն տարեցուցիչ ու սըր-
տակոտոր են:

Աւելորդ չենք համարել մի քա-
նի խօսք ըսել մօտ վեց ամսուան
ընթացքին մէջ պատահած արկած-
ներու վրայ:

Արդէն բաւական երկուր շաբաթ-
ներ անցած են փոքր-Անթիլիանե-
րուն Մարթինիքի և Սէն Վէնսա-
նի արկածներէն ի վեր, և նորէն
մարդ ինքնաբերաբար անոնց վրայ
կանգնողաւորայ, մանաւանդ որ
բնութիւնն ալ մեզ կըստիպէ՝ նո-
րանոր ժայթքումներով (փրէլ լե-
ռան) և յաճախակի ցնցումներով
և երկրաշարժներով (Թուրքիա,
Մեքսիկա, Կովկաս և Կեդրոնա-
կան Ամերիկա):

Անտարբեր դիտողի մը համար՝
այդ իրարմէ ա՛յնքան հեռի երկիր-
ներու ունեցած յաջորդական ցըն-
ցումները՝ միայն տարօրինակ կը
թուին, ուրիշ ոչինչ, բայց երկ-
րաբանի մը աչքին և մտքին բո-
լոր այս երեւոյթները՝ ցնցում,
երկրաշարժ, ժայթքում իրարու
հետ սերտ յարաբերութիւն և կապ
ունին: Դիպուածով չէ որ Եւրո-
պայի մէջ ցնցումներ և Ամերիկա-
յի մէջ ժայթքումներ տեղի ունե-
ցան, Մարթինիքի և Նիքատա-
կուայի հրաբուխները և Թուրքիոյ
(Սիւնիկ, Կարին, Էայն) ցըն-
ցումներն ու երկրաշարժներն ա-
ռանց ներքին պատճառի մը չպա-
տահեցան իրարու ա՛յնքան մօտ ժա-
մանակներու մէջ:

Երկրաբանութիւնը կը բացատ-
րէ թէ ինչո՞ւ վեց ամիսներէ ի
վեր այս զուգադիպութիւնները
կը պատահին իրարմէ հապարաւոր
մղոն հեռաւորութիւն ունեցող տե-
ղերու մէջ: Եթէ վայրկեան մը
քննելու լինինք երկրագնդիս հա-
մատարած տախտակը, կը տես-

նենք՝ մէկ կողմէն Միջերկրականի
աւազանը և միւս կողմէն միջին
Ամերիկան Անտիլներու հետ միա-
սին, այս երկու մասերը բաժ-
նուած են Ատլանտիան օվկիանով:

Եթէ այդ երկու մասերն իրա-
րու հետ բաղդատենք, եթէ աշ-
խարհագրական նմանութիւններ
չենք գտնել հոն, երկրաբանակ
շատ մը նմանութիւններու կը պա-
տահինք:

Միջերկրականի աւազանը Ան-
տիլաններու ծովուն զուգական է՝
ահա այս երկու աւազաններու
շուրջը գտնուող լեռներու ձեւա-
կերպութիւնը կամ կազմութիւնը
անհերքելի նմանօրինակութիւն մը
ցոյց կուտան: Նմանութիւններ
չէք գտնել Ամերիկայի մէջ՝ ա-
րեւմուտքէն միջին Ամերիկայի
(Մեքսիքայէն մինչեւ Անդիլն)
դէպ արեւելք, հիւսիսէն և ա-
րեւելքէն՝ Մեծ և փոքր Անտիլնե-
րու, հարաւէն Գոլոմպիայի լեռանց
մէջ: Իսկ Եւրոպայի մէջ, արեւ-
մուտքէն՝ այն չղթան որ Սիկի-
լիայէն Թիւր կերթայ փրենտան
լեռներէն անցնելով, հիւսիսէն
Աւստրիական Ալպերն, Քարափոթ-
նեան մինչեւ Սեւ ծով, արեւելքէն
Կովկասի լեռներն և հարաւէն Սեւ
Ծովու լեռները:

Հրաբուխներն ալ իրարու կը
համապատասխանեն. տեսէք Հա-
յաստանի և Կովկասի հրաբխային
գագաթներն որոնք կը համապա-
տասխանեն Մեքսիքայի, Նիքա-
րակուայի և Կուաթէմալայի գա-
գաթներուն: Վէսուվ-Էթնայի գա-
գաթներն իրենց զուգականներն
ունին փոքր Անթիլանց մէջ (Մօն-
փլէ; Սէն-Վէնսան, Էայն):

Բոլոր այս նմանութիւններէն
երկրաբաններն այս եզրակացու-
թիւն կը հանեն թէ վերոյիշեալ
երկու աւազաններն միեւնոյն ժա-
մանակ կազմուած են: Ուրեմն
զարմանալու չէ որ այդ երկու ա-
ւազաններու շուրջը գտնուող եր-
կիրներու մէջ միեւնոյն ժամանակ
ցնցումներ, երկրաշարժներ և հը-
րաբխային ժայթքումներ տեղի
ունենան:

Վեց ամսուան մէջ եղած բանե-
րն ալ այս գաղափարը կը հաս-
տատեն, տեսէք:

Փետր. 13ին Շամախի երկրաշարժին կը պատասխանէ կուռ-թէմալայի երկրաշարժը փետր. 18ին :

Փետր. 9ին երկրաշարժ Սպանիոյ մէջ : Մայիս 8ին Սէն-Փիէռի տրեմոր , Մայիս 10ին Սէն-Վէն. սանինը , Մայիսի 14ին Օլորոնի ե փրէնէներու մէջ ցնցումներ , Մայիսի 20ին նոր հրաբուխ Սէն-Փիէռի :

Յունիս 4ին ցնցումներ կովկասի մէջ (Բոքս) , որուն կը պատասխանէ՝ Յունիս 8ին կուռթէմալայի երկրաշարժը :

Վերջապէս՝ քանի մը օր առաջ հրաբխային ժայթքումներ կուռ. թէմալայի ե Սէն-Քիէռի մէջ , որոց տնտիւններ կը պատասխանեն Սէլանիկ գաւառի մէջ տեղի ունեցած ցնցումները : Դեռ ով գիտէ ինչերու պիտի պատահին :

Ուրեմն կը տեսնենք թէ բոլոր այս ցնցումներն զիրար կը բռնեն ե իրարու հետ սկստ կապ մը ունին ուր որ այ պատահելու ինչին :

Մելիք Ս. Դաւիթ-Քեկ Բարիզ , 12 Յուլիս

ՊԱՐՈՆ ԶԱՆԿԻԼԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՆ ԽՈՂՈՒԹԻՒՆ (•)

Պարոն Զանկիւլեանի անցքերը զրի առնել տալու պատճառը ու անոր այդ նկարագրութիւնը եւրոպայ խրկողը ստորագրելու եղած եմ : Այդ հանգամանքը ինձ բոլորովին յայտնի ըլլալուն համար , զինքս պարտաւոր կը համարիմ հետեւեալը իմացնել Շ . . . լրագրի թիւ 429ի մէջ գրուածին ի պատասխան :

Հայաստանի մեծ կոտորածներէն յետոյ մնացած որբերուն եւ աշխարհի հոգ տանող գերմանացի ընկերութեան նախագահ Պ. Լօճման օտարաորակէս երեք տարի ասկէ տալով նամակով ինձ գիտնէ , որ ես հոս ի Վառնա գտնուող Պ. Զանկիւլեանի մասին իրեն տեղե-

(•) Ըստ խորհրդանշան Պատ. Ա. Ամիր-խանեանցի այս գրութիւնը առանց տառական փոփոխութեան կը հրատարակենք :

Ա. ԼԵՐՏԱՆԵԱՆ (28)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ
ՄԱՍԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՌԱՋԱԿԱՌՈՅՑ ԵՒ ՎԱՆԱՅԱՆ

«Վերոնիկ . . . մրմնջեցի , հայերէն լեզուով մը :
Կինը տփուկեցաւ ու երեսն նայեցաւ :
«Մի՛ վախ՛ար , Վերոնիկ , ես ներսէս Արծրունին եմ . . . կրկնեցի երկիւղալի զգուշութեամբ մը :
« Ինչպէ՞ս . . . գոչեց թշուառ կինը՝ հայերէն արտասանութեամբ մը :
« Բարեկամայ եմ . . . թոթովեցի : Ո՛ւր է Վարդանոյշ , ո՛ւր է փոքրիկ Սուրէնը :

կուլիւն հաղորդեմ , թէ այդ պատճառով , որի համար ինքը լսած էր , ինչիւր քաջած է Տաճիկներէն եւ այժմ ինչպէս կապրի . Դեռ գրած էր ինձ , թէ՛ եթէ կարօտ է , որքան օգնութիւն կարելի է այդ հալածեալ անձին տալ :

Ես Պ. Զանկիւլեանը չէի ճանչնար եւ անոր մասին ոչինչ լսած չէի : Հարցաւորեմ ընկող զինքը գտայ , որ նաւահանգստի գլուխը մի սրճարանի անկիւն նստած մի պատահանէ ծխախոտ կը ծախէ : Վիճակը խիստն հասկրցուեցաւ : Անոր անցելոյն մասին ալ քանի մը անձերէ տեղեկութիւններ փոխադրելով բոլոր իմացածներս հաղորդեցի Պ. Լօճմանին եւ պէտք է բնիմ որ , բոլոր համակրանք յանձնարարեցի անոր զճանկիւլեան իբրեւ. ամէն յարգանքով եւ օգնութեան արժանի անձնաւորութիւն : որ տունէ , հայրենիքէ եւ ընտանիքէ զրկուած , խիստ տանջանքներու եւ չարչարանքներու ենթարկուած , վերջապէս մի կերպ ազատուած այժմ տկար ու նիհար ու հիւանդոտ չքաւորութիւն կը կրէ հոս ի Վառնա : Ես Պ. Զանկիւլեանի մասին կրցայ նա մանաւանդ այն պատճառաւ այդպիսի նպատաւոր վկայութիւն ցոյց տալ , որովհետեւ լսել էի , որ մեր տեղւոյս ազգայինք եւ նոյնիսկ պաշտօնական յեղափոխականք իրենք կը համակրին Պ. Զանկիւլեանին եւ ծխախոտի առեւտրի զբաղմունքը իրենք տուել են անոր : Իրաւ ցաւեցայ որ Գերմանիայէն եկած օգնութիւնը անհամեմատաբար սակաւ եղաւ քան թէ Պ. Զանկիւլեանին տալ կը վայելէր , վասն զի ես , որ մեր գող-թաւանաց օգնելու համար հոս խրկուած էի Գերմանիայէն , մեծամեծ պումարներ ստանալով շատ շատերու 110 , 200 , 500 եւ ալ աւելի ֆրանք տուած էի , որոնք Պ. Զանկիւլեանի կրած նեղութեանց մի հարիւրերորդ մասը ճաշակած չէին : Այդ նպատակ եղած է առանց որ եւ է պայմանի , սոսկ իբրեւ նպատակ մի հայու որ Տաճիկներէն հալածուած ու չեղուած է , ինչպէս որ ուրիշ հարիւրաւոր անձերու առանց խտրութեան օգնութիւն տրուած է : Նոյնպէս պէտք է ըսեմ , որ ոչ առաջ եւ ոչ յետոյ Պ. Զանկիւլեանն ոչ մի կերպով իրեն օգնելու համար ոչ ինձ եւ ոչ Պ. Լօճմանին չէ գիտած :

Իսկ գալով անոր անցից նկարագրութեան՝ ասոր ալ բուն պատճառը ստորագրեալս եմ , ոչ Լօճմանն է եւ ոչ Զանկիւլեանը : Սակաւ անձինք ունեցած են այն պատեհութիւնը , որ ես

ունէի , մեր ազգին վեց տարի ասկէ առաջ քաջած չարչարանքները ականատես վկայներէ արձանացուցանելու , ու ես այդ պատեհութիւնը կրցածիս չափ օգտակար կերպով գործածեցի : Այսինքն , ով որ ժիր կամ տկար գրչի տէր էր եւ կոտորածներ տեսեր կամ ինքն անձաւ հալածուելու եւ տագնապներ ու փորձանքներ կրեր էր , կր խնդրէի , որ ազգային պատմութեան համար իրենց գիտցած կամ փորձով իմացած անցքերը գրի անցնեն եւ ինձ յանձնեն : Արդէն այդ օրինակ ձեռագիրներ ունիմ քովս տասնէն աւելի : Բայց մեր վերջին արեւմտեւթաթաղ գէպրու վկայներէն մի շատ կարեւորը համարեցի Պ. Զանկիւլեանը եւ ասոր համար ալ գրեցի յիշեալ գերմանացի հայապէրին , որ խնդրէ Պ. Զանկիւլեանէն , իր անցքերը մանրամասն գրելու , որ ան ալ մեծ յօժարութեամբ խնդրեց : Ես ալ իբրեւ բարեկամ շատ թախսանքով խնդրեցի եւ համազօրեցի Պ. Զանկիւլեան , որ չը զլանայ իր զխով անցածները երկարօրէն մի ըստ միով գրելու , որ անոր վկայութիւններն իբրեւ. ականատես վկայութիւնք մնան ազգային պատմութեան համար , որովհետեւ ինչ որ ինքը կրեր է , հազարաւոր ուրիշ հայեր ալ նոյն տառապանքներ ու չարչարանքներ անոր նման կրեր են : Միոյն պատմութիւնը ամենուն պատմութիւնն է : Պ. Զանկիւլեան ալ այն վերջ յիշած փոքր նպատակը սոսկ իբրեւ հայ արկածեալ հայ արկածելոց համար կազմուած Գերմանացեաց ընկերութեան ստանալէն կէս տարի անցնելէն յետոյ գրեց իր անցքերն ու Պ. Լօճմանին հասցնելու համար ինձ յանձնեց , առանց մի լուրջ վարձք հաւ լիտիսիւնը ուսմանու կամ լիտիսիւնը սպասելու : Պ. Զանկիւլեանի այն գրաւոր աշխատանքը կարծէ առնուածն 500 ֆրանք , Գոթէ մի եւրոպացի կամ եւրոպայի գրագիտական պարագային գիտցող մէկը կրնար , եթէ Պ. Զանկիւլեանի անցքերն իրեն ըլլային , պատմելով կամ գրելով հազարներ վասակել ամենապատաւար կերպով ինչպէս վերջերս Միսս Ստոն : Սակայն ես Պ. Լօճմանին քանիցս յիշեցուցի որ Պ. Զանկիւլեան վարձատրէ բայց մինչեւ ցարդ ոչինչ չէ ըրած , թէ եւ Պ. Զանկիւլեանն ոչինչ չէ սպասել :

Ա. Աւերխանեան
Վառնա , 4 Յուլիս

ով Համգա-պէկի խումբէն , կազմեցի ուղղակի այդ նպատակաւ , սակայն անօգուտ եղաւ : Ահա՛ իմ պատմութիւնն . . . »

Վանական , որ խորին ուշադրութեամբ մտիկ ըրած էր այդ վեհանձն մարդուն պատմութեանը , մօտեցաւ ու զոգողալով անոր ձեռքը բռնեց եւ ըսաւ .

« Ներսէս Արծրունի՛ , եթէ երբեք մինչեւ այսօր քուրտրու հետ թափառեցաք այս լեռներու մէջ , այսուհետեւ հայերս պիտի ըլլանք ձեր հրամանին տակ :

« Կընդունիմ , Վանական , չեչուեցաւ աւաղակապեալ , ամենայն սիրով կընդունիմ : Եւ որպէս զի կուսկածներ չունենան մեր վրայ , վաղը միասին կը փախչինք :

« Այո՛ , միասին կը փախչինք . . . կրկնեց Վանական :

Ու երկու վեհ հոգիներն իրարու գրկին մէջ նետուեցան ու զիրար համբուրեցին :

ՊՐԱԻԼԱ

Դանուբի եզերքին վրայ հաստատուած այս ռումանական քաղաքը առաջին անգամ այցելող օտարական հայ մը բնականապէս ստիպուած է նախ Հայոց եկեղեցին ճամբան հարցնել , Արգ փոքրիկ բայց սիրուն տաճարին բաւկին մէջ գտնուող տնակը կարծես այցելու հայուն առաջին կայանը ըլլալ սահմանուած է , ուր մէկ երկու ժամու համար լոգնութեան հանգիստ չունչ մը կրնայ առնել : Հոն կը գտնէ համակրելի հայ քահանայ մը իր գեղջուկ եւ բարի հրիցուհւոյն հետ միասին : Ասոնց առաջին գործն է « բարով հկարծի սովորական բանաձեւէն վերջ , նորեկին սուրճ մը հրամցնել , ե հարց ու փորձ ընել թէ ինչ գործով կամ նպատակաւ կը ճամբորդէ : Եւ եթէ նորեկը մէկը ճանչնալու կամ մէկ կու մը ներկայանալու միջոցը հարցնէ , այդ համակրելի քահանան պատրաստ է ամեն դիւրութիւն ընծայելու :

Ես արդէն ծանօթ իրեն , ինք ալ ինձ , այցելութեան պատճառը բացատրելու բնաւ պէտքը չունեցայ , ոչ ալ իր կամ տեղւոյն հարուստներուն վիճակը հարցնել հարկ դատեցի , գիտնալով թէ տեղացի հայերը արդէն բարեկեցիկ , քահանան ալ անոնց հացին փշուղեքներով ապրելու վիճակին մէջ է : Իսկ հոն ինչ որ գիտ կը հետաքրքրէր Հայաստանցի պատգուստներու վիճակն էր . ուստի ժամու մը չափ հանգստանալէ վերջ , հրբոտքի կենէի պատգուստներու սրճարանները երթալու համար , քահանան վշտահոր հառաչանքով մը զիս կասեցուց ու բացաւ , « Մեր հայ խմբագիրները ինչու իրենց սիւնակները տրամադրելի կընեն այն տեսակ թղթակիցներու որոնց ներքին մարդը բնաւ չեն ճանչնար , ե շատ անգամ ալ փորձուած բաղդալեղիներու՝ որոնք հրապարակը կաղտոտեն եւ ան աս կը մրտեն իրենց անձնական կիրքին համար , . . . »

Երկու օր ետք , լեռներու ու ամառի անտառներու մէջէն առաքակապետ ու Վանական կանցնէին արագ արագ յատաջանալով :

ՊԱՆԱՅԱՆ ԿԸ ՁԵՐԲԱՆԱԼՈՒԻ

Վանական՝ մինչեւ Պուլանք գաւառին մէջ գտնուած այն գիւղը , ուր Տիկին Վերոնիկ կը բնակէր , աւազակապետին հետ ընկերացաւ : գիւղին մօտ հասնելուն պէս , անկեղծ գորովանքով մը այդ հսկայ մարդուն ձեռքը բռնեց ու ըսաւ .

« Այժմ ժամանակ է որ բաժնուինք իրարմէ : Դուք գաղէ՛ք բարեկամիդ թշուառ կինը միսթարելու եւ անկից պատրաստուած խումբը առած Վարազայ լեռը վերադառնալով սպասեցէք ինձի , իսկ ես երթամ Լուսիսի գտնելու :

Քաճառային հարցումը կ'ճշուտ էր. անոր արդար պատասխան մը տալու համար պիտի ստիպուէի իմ պաշտօնակիցներէս ոմանց այդ գաւառապարտելի և գիտակցօրէն գործած սխալը՝ որ երբեմն սրճագործութեան համեմատութիւններ կ'առնէ, խոստովանիլ, ինչ որ լաւ տպաւորութիւն չը պիտի ձգէր այդ անուս բայց բարեմիտ քաճառային վրայ։ Ուստի փոխանակ իր հարցումին պատասխանելու, ես իրեն ուրիշ հարցում մը ուղղեցի.

— Տէր Հայր, կը կարծէ՞ք որ իրաւաշունքը այդ տեսակ թղթաւորի մը որ լինելու և անոր ձեռք գործիք հղած ըլլալ։

— Չէ՛ զաւակս, այդ յիշատակ թղթակից մը իրաւաշունքի մէջ չեմ տեսներ. ես ուրիշ հայ թերթերու համար է որ կը սիրուի. և ըսածիս իբրեւ անհրաժեշտ տպագրող ահա նամակ մը քեզ տամ որ կարդաս։

Քաճառային գործը մը հետեւեալ նամակը հանեց ու ինչ ներկայացուց։

Եւ սկսաւ կարդալ.

ՊՐԱՆԻՒՄ, 12/24 Դեկտ. 1898

ԱՐԺ. Տ. ՍՏԵՓԱՆ ՔԱՆԱՅԱՅ ԿԻՆԻՍԵԱՆ

Աստ

Տէր Հայր,

Թէեւ կուզէի ձեզ հետ վերջին անգամ ըլլալով անձամբ տեսակցիլ, սակայն զիպող առիթ չը ներկայանալով ինձ՝ առ այդ առանձին տեսակցութիւն, պարտ ու պատշաճ համարեցի՝ ներկայիս համառօտակի նիշել ու պարզել ստորակայ կէտերն, զայնս յանձնելով միանգամայն ձեր չորհրդաւոր օգնութեան։

Ինչպէս գիտէք Ռուսներէն դէպի Պարսիա գալուստ բուն շարժումներն պարզապէս հոս մնալու միակ յոյսս էր. եւ անշուշտ այդ պատճառաւ էր նաեւ որ այս ճամբորդութեան մէջ անբեւակայելի ներդրութեան ենթարկուելէ զատ՝ 50 ֆրանքի մօտ ալ աւելորդ ծախսով ու պարտքով բեռնաւորութեամբ, պարագայ մը որ ինչ համար բոլորովին անտանելի է։

Ուստի մի զարմանաք երբ որ փութամ յիշեցնել ձեզ թէ, ի խոր սրտէ ցաւնայ որ դուք իմ այդ գործողութիւններս ինքնին ի նկատի չառնելով

հանդերձ՝ չը կարողացաք նաեւ ճանչնալ ձեզ գիտելիք կարողութիւնն ու արժանիքն, չը կարողացաք նոյնիսկ որոշել թէ՛ զիս ձեզ օգնական ընտրելու լիազօրութիւն ոչ միայն ինչ ալ եւ ուղղակի Պատրիարք Սրբազանիս եւ Եղիշէ Եպիսկոպոսիս պատիւ եւ յարգանք մատուցած պիտի ըլլայիք, որովհետեւ իրենց սխալագոյն աշակերտն է Սէթեան՝ բաց աստի, պէտք էր լաւ դուռնակէիք նաեւ թէ՛ իմ հոս ձեզ մօտ գտնուելու թէ՛ ձեր անձնակաւ, թէ՛ տեղակաւ, թէ՛ հրապարակական եւ թէ՛ Պատրիարքարանի հետ ունենալիք գործառնութեանց մէջ անփոխարինելի գիւրդութիւններ պիտի ընծայէր յարաժամ եւ քաջապէս վստահ ըլլալու էիք թէ՛ քիչ ատենէն ալ ատգ-քահանայութեան աստիճանի իմ միջոցաւ ընդունած պիտի ըլլայիք աներկբայ ինչ որ է, կանխաւ խորհիլ պարտէիք զայս ամենայն։ Այժմ, քանի որ առանց մտածելու իմ խոնարհ եւ որդիական վարմուքիս դէմ՝ դուք խրոխտաբար եւ անտարբեր եղանակաւ վարուեցաք. քանի որ՝ առանց բանաւոր պատճառի՝ կոպիտ կերպով մերժեցիք զիս, եւ ծաղրական քմիք-ծաղրով սուտ արգահատանք մը ցոյց տալով՝ խաբել կարծեցիք զիս, ալ այս ամենուն դէմ ինչ կը մնայ միայն վերջնականապէս պահանջել եւ անգամ չըն ալ քաղաքավարութիւն խնդրել ձեզմէ, որպէս զի գէթ վերոյիշեալ ճամբու ծախսս վճարելու կամ ո եւ է միջոցաւ վճարել տալու փութաջան բարեմտութիւնն ունենաք. որով մարդասիրական եւ քահանայակայ պարտք մը կատարելով զիս եւս գոհ կացուցանելու առիթն ձեռքէ չը պիտի հանէք։

Հակառակ պարագային, այսինքն երբ այս խնդրողական աղերսս ալ անպատասխան թողուի, տարաբաղդաբար պիտի ստիպէք զիս որ ակամայ ձեր անցեալ եւ ներկայ արարքներն առ քահանայական կոչումն եւ ազգային գործոց մէջ ցարդ ունեցած անփոխարինելի դերդուստիք հրապարակել տամ Նոր-Դատի, Արեւելքի (որոշող աշխատակիցն եմ) մէջ, եւ մանաւանդ տղակի տեղեկագրել Պատրիարք Սրբազան Հօրս, որպէս զի այս պաշտօնավարէն զորք կուելէ զատ՝ այլուր եւս տեղ մը չը գտնուի դատապարտութիւն եւ պարագայ տեղը ազգային հացով ու ստակով չը պարարտացէք միմիայն ձեր անկուշտ քսակը ու ասկէ առաջ ձեզ գիտող կարգ մը պարագիտ, պորտաբոյժներ, փասքուս չողամարարներու զբոսանն եւ այն ալ Աղքատախնամ Ըն-

կերութեան ճշմարիտ աղքատներու վերաբերեալ լուծանքով։ Չեմ ուզիր երկարելու որովհետեւ ընդարձակօրէն պիտի գրուի առ որ անկ է։

Ահա այս ամէնը ձեր նկատողութեան եւ դատողութեան տալով, դարձեալ բարեկամաբար կը սեմ ձեզ թէ՛ կամ հոս մնալս յաջողցնելու էք, որ ամենայն դէպս ձեզ նպատաւոր է, կամ դոնէ ճամբու ծախսս վճարելով գոհացնելու էք զիս, եւ կամ ոչ աննպատակ գրելիքներու յանձնառու ըլլալու էք։

Մինչեւ վաղ, կէս օրուան փոսթի ծամանակ ձեր վերջնական եւ օգտաւէտ պատասխանին սպասելով։ Մնամ վշտացեալ սրտով։

Ձերդ

Աշոտ Աշոտեան

Յ. Գ. — Գիտէք որ լաւ հայերէն, տաճկերէն եւ գաղղիերէն գիտեմ, եւ թէ հոս վաճառականի մը քով գործ մըն ալ գտնելու ըլլաք, դարձեալ յարաբերութիւնն լաւ մնացած կըլլայ։

Որպէս զի լաւ համոզուիք թէ ես եմ թղթակից Աշոտ Աշոտեանն, զայն հաստատելու համար քարթ վիզիթ մըն ալ զրկել ձեզ հարկ դառնցի։

Նոյն

Երբ նամակին ընթերցումը վերջացաւ, յարկ քահանայն.

«Ահա այս թղթեան էր որ Ս. խնդրէի մէջ ծանօթ խայտառակութիւնը գործիչ վերջ նշաւակուեցաւ Պոլսկարահայ Բարձր թերթերուն մէջ և իստոյ հոս եկաւ ինձմէ բռնի պաշտօն ուղեւոր. ես ինչ կարող էի ընել քանի որ իմ ձեռքս բան մը չը կար, ոչ ալ զրամ։ Ըսէք խնդրեմ, որչափ կը զգուի մարդ այն թերթերէն, որոնք քիչ մը առաջ այս տեսակ մէկու մը խայտառակութիւնները գրելէ վերջ, կ'ենեն վաճի իրենց թղթակից կընտրեն, և «Գոռայր» կամ «Աշոտ Աշոտեան» կեղծ անուններով ու ատոնց գարշելի շուռնովը կը ներխուժեն հրապարակը, կը մըռնեն թէ Պոլսոյ և կովկասի թերթերը Սէթեանը չը ճանչնայով խաբուեցան. բայց ինչ ըսեմ ձեր գրացի թերթին որ իր խայտառակած մարդը իրեն թըղթակից է ընտրած, և զիս ան-

ձամբ լաւ ճանչնալով միտեղ, անոր ինչ գէտ գրած ստույթիւններուն արձագանք եղաւ։

«Հիմակ կը խնդրեմ որ այս նամակը նոյնութեամբ հրատարակէք, որպէս զի ժողովուրդը հասկնայ թէ Սէթեանին 50 ֆրանք նուէր չը կընար տալու համար զիս կանպատուեն. եթէ տայի «Աւագ-քահանայ» պիտի ըլլամ եղբր։ Աստուած իմ, ալ ինչ օրերու պիտի մնանք...»

Ինչ անկարելի եղաւ քահանային ուրիշ խօսք մը ընել. միայն խոստացաւ այդ նամակին հրատարակութիւնը։ Եւ դոնէն դուրս ելնելէս վերջ կը մտածէի թէ Յօգ. շունի Հոգաբարձութիւնը այդ տխուր տղան ինչպէս մինչեւ ցորդ իբր վարժապետ կը պահէ, երբ արդէն տեղւոյն ժողովուրդին մէջ անոր նկատմամբ զգուանքը ծայր տատկանի հասած է, ինչպէս ցոյց կուտան մեզ հասած նամակներ։

Գ.

ԲԱՅ ՆԱԽԱԿ

ՏԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՂԱՐԻՊԵԱՆԻ

Այո՛, մենք հարցաւորներս ամեն գահողութիւն յանձն առած, ձեզ հետ միասին աշխատելով դրամ հաւաքեցինք, ինչպատ Վառնայի Ազգային վարժարանին, եւ հաշիւին ճշգուշութիւնը մեր ստորագրութեամբ, ու ընթերցարանի վարչութեան կնիքով վաւերացուցինք։ Իսկ դուք չեմք գիտեր ինչ գաղտնի նպատակաւ, (յայտնի խաչագող)ին ալ ստորագրել տուիք հակառակ մեր բողոքին։

Յետոյ ճիշտ Ա. ի տանը մէջ ամեն ինչ ձեզ պատմուելով, այդ գարշելի անունը ժապաւինեալ տետրակէն ձեր ձեռքը քերթել տուինք, (°) եւ դուք այդ անունը անդամ մըն ալ բերաննիդ չառնելու համար, սուրբ կարգիդ վրայ երգում ընելով, ըսիք «քանի որ այդպէս է մեզայ մեղայն»։

(°) Այդ մասին արդէն նախապէս Վառնայի թաղական ինտրուդիւս պաշտօնական նամակաւ մը իմացուցած էինք, սակայն կերելի թէ՛ «ձուկը իր գլուխէն հոտիլ սկսեւ է»։

- Միասին չերթանք, հարցուց աւագակապետը։
- Ամենեւին։
- Ի՞նչու համար։
- Գուցէ՛ կը մատուցինք։ Ան ա տեն վտանգը սոսկալի կըլլայ։
- Իրա՛ւ է... մեր մէջ այդ տեսակ սեւ օձեր չատ կան։
- Ուրեմն մնաք-բարո՛վ։
- Երթանք-բարո՛վ, Աստուած քու հետք ըլլայ։ Ահա՛ դաշտնդ... մրմընջեց աւագակապետն՝ ու զողողալով յանձնեց զայն վանականին։

Վանական բաժնուկով աւագակապետէն՝ ուղղակի լեռնաշղթաներու մէջէն, որոնք Վանի ծովին հարաւ-արեւմուտք կը չրջապտտեն, հասաւ Նարեկու անկից Անգղ գետէն անցնելով մտաւ Վան։

Իր հագուստը պարզ գեղացիներու հագուստ մը ըլլալով՝ ազատ համարձակ Միջին-Դուռներէն քաղաքը գընաց։ Շուկան աչքէ անցուց եւ հասաւ

նպարավաճառներու գտնուած տեղը։ Դժբերութիւն վարդան աղային խանութին նայեցաւ եւ տեսաւ որ դոց էր այն։ Առանց հարցում մը ընելու, ուղղակի Հայկայ վանք յառաջացաւ որ քաղքին պարսպէն հինգ վայրկեան հեռաւորութիւն ունէր։

Իրիկուան մօտ էր։ Բոլոր շուկայի մարդիկ կը վերադառնային տուներնին, ոմանք կառքով, ոմանք էշերու կամ ձիերու վրայ նստած եւ մեծ մասն ալ ոտքով։

Վանական Լուսինայի դուռը դարկաւ։ Ծերունի վարդան աղա գողղալով դուռը բացաւ։

— Վանական... բացաղանջից դըմբաղը ձերունին ու չկրցաւ իր խօսքը շարունակել։

— Ո՛հ, հա՛յր... թոթովեց Վանական՝ ձերունիին թեւէն բռնելով։ Ի՞նչ կայ... ի՞նչ պատահած է։

— Կորսուած ենք, որդի՛ս, կորսուած ենք... Շուտ ըրէ՛, գնա՛, կերութեան ճշմարիտ աղքատներու վերաբերեալ լուծանքով։

հեռացիր այս սուռնէն... եթէ ոչ քու կեանքդ ալ վտանգի տակ է... եթէ ոչ դուռն ալ կը կորսուի մեզի պէս։

— Ի՞նչ ըսել կուզես... չեմ հասկընար, հայր։

— Ինչպէս ըսեմ... այսօր շաբաթ մըն է Լուսինան ձերբակալած են։

— Լուսինան ձերբակալած են։

— Այո՛։

— Ի՞նչու համար։

— Հայրը նշանաւոր աւագակ մըն է եղեր... գող է եղեր... մարդասպան է եղեր... հասկցա՞ր...

— Է՛յ... Լուսինա ի՞նչ ընէ։

— Կամբաստանէն գինքը, իբրեւ մեղսակից մը հօրը գործած բոլոր եղեռնագործութեանց։

— Ո՛ր եւ է ապացոյց մը ձեռքերին անցած է։

— Ի՞նչ ապացոյց պիտի ըլլայ... միթէ՞ որդիս ոճրագործ մըն է որ... — Լաւ ուրեմն, ի՞նչու կը վախնաս։

— Ուրիշ է վախս։ Մենք կը պա-

հանջեն Վահան անունով երիտասարդ մը...

— Ինչպէս Վահան անունով երիտասարդ մը կը պահանջեն։

— Իբրեւ թէ մեր տունն եկած է գիշեր մը... աղջկան հայրը վրան յարձակելով սպաններ է գինքը... Այդ պատճառաւ թէ՛ տունն եւ թէ՛ ամբողջ պարսկը տակնու վրայ դարձուցին։

— Այդ է բոլորը։

— Այո՛։

— Ուրեմն մի վախնար։

— Մի վախնար, Լուսինա՛, մրմընջեց Վանական։ Եկու՛ր, ետեւէս եկու՛ր... Աստուած այս շուռները մէկիկ մէկիկ պիտի դարնէ գետին ու պիտի առաջնորդէ մեզ։

(Շարունակելի)

Բայց հիմա, ինչո՞ւ ճշմարտութիւնը կեղծելով, կելեք կըսէք թէ՝ «այդ մարդը ինծի տուած այնպիսի դիւրութիւններ զորս զանց առին շատ մը հարցաւորներ»:

Մենք հարցաւորներս առոր կը պատասխանեք թէ՝ ձեզ դիւրութիւն մը ըլլալու համար, այդ «մարդուկը» պարոնի մը կողմանէ վարձուած էր, երկու երեք վաճառատուն զոյց տալու համար: Դի՞մէ այս դժանդատելի ծառայութիւն մը կը սեպէք:

Սակայն տարբեր խնդիր, եթէ ձեզի Պոլսէն քաղաքի կարեւոր վարչերը ցուցնելու համար, օրն ի բուն ձեզի հետ պարտեցաւ: Կարծեմ ասոր խօսք չունինք, կարծեմ ասոր ալ պէտք էր անձնական նամակաւ շնորհակալութիւն յայտնելիք, եւ ոչ թէ՝ այսպիսի տարուան «յայտնի խաչագող»ը կը լէիք ազգային թերթերու միջոցաւ: Թուե՞ք ազգասէր մը ներկայացնելիք, եւ մեր անունն ալ արատաւորէիք: Ըսէք, եթէ խոտովանցնելով ըրած խաչագողութիւններուն թողութիւն տուիք, ասոր համար ալ պէտք է ըսենք՝ խաչագողներ «աչքերնիդ լոյս», Վառնայի Տէր Ղարիպանը նոր մէթօս մը գտեր է, ձեր ճակատն խաչագող անունը ջնջելու համար»:— Բայց ո՞չ, Տէր Հայր ո՞չ, անցած են այն երանելի օրերը:

Պուրբէշի Հայ Ընթերցարանի Նախկին Կարգադիր Մասնախումբ

Գրիգոր Նազաշեան
Յովհաննէս Փափագեան
Գրիգոր Պատուելեան

Պուրբէշ, 30 Յուլիս 1902

Հաստատուած հւ վաւերացուած Հայ Ընթերցարանի կնիքով եւ գրեւոր ստորագրութեամբ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԵԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԲԻԱ

Պիր գալ կիւնտէն պէրու զապիթէրին վէ ասքերլէրին թէքքէ. լէրէ վէ մէտիրէսէլէրէ կիթմէլէրի եասագ օլընմըլ տըր: Իշպու եասաղըն սէպէպի շու ըմըլ Սթան պօլըն պաղը թէքքէ իմամարը վէ հօճալարը մըգտարը բեաֆի պարութ ալմագ իշին Պարութհանէի Ամիրէնին զապիթէրի իլէ կօնա սօգիւ պիր իթմիշէր: Ֆազաթ ալընաճաղը պարութըն նէ մագսէտէ գուլլանըլաճաղը տահա անլա շըլմամըլ:

— Սէլանիք ժանտարմալարը էօտէնմէմիշ օլան 10 ալլըգ մաշլարընըն թէէտիյէ օլընմասընը թալէպ իթմէքտէ օլընգլարը վէ անլէրի իթաթ իթտիրմէք իշին կէօնտէրիլէն գուլվէի ասքերիէյէ գար շը տուրտուգլարընը թալն հաղըյօր:

— Շամտա մահպուս պօլընան Պուստ քաշանըն մախտուլարընտան պիրի Յուլիս 10տա Սթան պօլտան զալմագ էֆքեսըրը իլէ ֆրանսըղ Մէսաթէր գուլմանեասընըն Նիթէր նամ վաբօրընա րազիպ օլմագ իշին, այաղընը վաբօրըն նէրտիպանընա գօյաճաղը րատտէտէ՝ բօլիսլէրտէն թանըլուպ մէնն ու տէրտէսթ օլընմըլ վէ գուրթուլմագ իշին մէրգուլ հէր

պիր թէտպիրի խիւաֆընա օլարագ՝ մահպուսհանէյէ կէօթիւրիւլմիւշ տիր: պու կէնճ մէքթէպի Միւլքիէ թալէպէլէրէնտէն իտի:

— Տէշլի մէշլին պիր թէլէկրաֆընա նաղարէն, վէրկի խաղնէսինի նաղ իթմէքտէ օլան հիւքիւմէթ քեարվանը հօլտա ֆուլթ շէլիսինտէն վարուլմաշ:

— Բուս սէֆարէթի Պապը Ալիյէ պիր նօթա վէրուպ, Բուսթիւրք մուհարէպէսի էսնադընտա միւթէգարուր օլան Բուս թապաալարընա էօտէնէճէք զարար զիյա: Նըն թէլէխիրինտէն տօլարը 930,000 լիրա թաղմինաթ թալէպ իթմիշ տիր:

— Մալիւմ օլան Լօրէնդօթիւ պիրի մաթլուպ սթըրն տէօրտիւն: Եի թաղսիթի Յուլիս 15տէ էօտէն մէսի լաղըմ իլէն էլան էօտէնիլմէտիկի Սթանպօլտան պիրտիրիւմիշ տիր:

— Գարատաղ վէ թիւրք սինօրալընը թալին իթմէք միւնասպէթի իլէ, Գարատաղըլար թիւրք թօիլաղընա կիրմիշ վէ Բալա գալէսինի մուհասէրէ իթմիշ վէ պու միւստէմէտէ թարաֆէյնտէն իքիշէր քիշի էօլմիւշ օլտըղը Սթան պօլտան պիրտիրիլյօր:

— Տիւրուըն ումուլիյէի պիրլէշտիրմէք իշին Մ. Գիւլիէրին թանգիւմ իթտիկի ճէտվէլ մէճիթի վիքէլտան նիհայէթ միւթթէֆիգտէն գապուլ օլընմըլ օլտըղը հալտէ, Սուլթան վիքէլանըն մագ պաթմասընը պէր թարաֆ իտուպ, քէնտիսի Բարիսլէ մուսապէրիյէ կիրիշմիշ տիր:

— Սքիւպ սըրպ մէթրօքօլտի Ֆիրմիլեանըն քէնտի տարիէսինտէն ճէպրէն աշըրըմըլ օլտըղընա, վէ պու տէֆա աշըրանլար Բուլար օլաճաղընա տալիր շայէալար եա ելըմըլ տըր, Ֆազաթ թաստիգէ միւհթաճ: Մալիւմ օլտըղը իւղրէ Սքիւպ սանճաղընը Բուլարը տալի Պուլկարար գատար Ֆիրմիլեանըն թագաթիսինէ մուսալէֆէթ իթտիլէր, վէ անըն Սքիւպէ կիրտիկի կիւն րուլմ րաբասլար քիրսէի գաբառըլար, վէ Պատարագտա իսմինի զիքի իթմէտիլէր: Պուստան տօլարը Ֆիրմիլեան Սթանպօլ րուլմ Բաթմիգիլէն իշթիքեա իտուպ, էկէր րուլմ րաբասլար քէնտիսինէ իթաթ իթմէպրէր իսէ անլէրի գօլարագ սըրպ րաբասլար կէթիւրէճէկինի իլթար իթմիշ իտի: Բուլմ րաբասլարը տահա էքրէն տալրանուպտէ, էն էվվէլ քէնտիլէրի անը աշըրմըլ օլմասընլար:

— Թալն կաղէթասը Մուշա եկէնի գօնասլուս մէմուրը հօլանըլմըլ օլտըղընը հաղարագ, պաշգա մահէլլէրէ տալի եկէնի մէմուրար կէօնտէրիլմէսինի թալսիէ իտէյօր: վէ պու թարիլլէ գաթլու գուլմըն պիր տէրէճէ էօնիւ ալընապիլէճէ կինի զանն իտէյօր:

— Թալն կաղէթասը Մուշա եկէնի գօնասլուս մէմուրը հօլանըլմըլ օլտըղընը հաղարագ, պաշգա մահէլլէրէ տալի եկէնի մէմուրար կէօնտէրիլմէսինի թալսիէ իտէյօր: վէ պու թարիլլէ գաթլու գուլմըն պիր տէրէճէ էօնիւ ալընապիլէճէ կինի զանն իտէյօր:

— Հնչակիւթ վէ Դրօշակիւթ մէրքէզի գօմիթէլէրի միւթթէֆիգէն՝ Պուլգալէ Գօնկրէսինէ պիր պէլաննամէ հօլարուլար: մէքքիւր պէլաննամէնին թապ օլընմըլ միւս վէթմէլէրի հէր թարաֆա կէօնտէրիլկի կիպի, իքի նուսիէ իտարէլանէմիղէ տալի նէթիշիշ տիր: Պու միւնասիպէթ վէքքիւր գօմիթէլէրի շու մուսմէլէի միւթթէֆիգէլէրինտէն տօլարը թէպրիք իտէրիլ:

— Էրզրումտա Յունիս 23տէ հարիգ զուհուր իտուպ, հիւքիւմէթ գօնաղը վէ ասքերիյէ տալի քէսի վէ միւթթասըլ պաղը պի նալար հանմըլ տըր:

— Պիր վաղըթտան պէրու Բօմատա նէշր օլընա կէլէն թիւրքէճ վէ իթալիսնճա Ալպա: Անիս կաղէթասը տիրէն ժընէվտէ նէշր օլընմայա պաշլամըլ տըր: «Ալպանիս Արնավուտարըն» մէպտէսի իւղէրինէ՝ մէքքիւր կաղէթա Արնավուտ իսթիլալ գօմիթէսինին միւրէվվիճի էֆքիարը (օսկան) օլուպ, ժընէվտէ չըգան իլք նօմէրօլտա Ահմէտ Բիգալա գարըք Թիւրքէճ շէտիտ պիր պէնտ եաղմըլ տըր:

Մէքքիւր Արնավուտ գօմիթէսինին սիյասի բրօկը: մը պաշլըճա շու նօգթալարտան իպարէթ տիր:

1. Պիւթիւն Ալպանիս վիւսյէթէրինի պիր վիւսյէթէ թահ վիլ իթմէք:

2. Սուլթանտան թալին վէ Սթանպօլ էլիլէրինտէն թէնսիպ ու թաստիգ օլընմըլ պիր վալիին նասպը:

3. Էյալէթին տալիլի իտարէսի իշին միլլի պիր մէճիսին թէշքիլ:

4. Էյալէթին գուլվէի մուհաֆըզէսինին խրիսթիան վէ իսլամ Արնավուտարտան թէշքիլ:

5. Բօլիթիգա միւթթէհիմի օլմագ պէհանէսի իլէ մահքիւմ վէ սիւրիւմըլ օլան Արնավուտարա տֆիլը ումուլի:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Սօֆիատա վէ Շըգգատա իճրա օլընաճագ այնլարտա հաղըր պուլընմագ իշին Չարա վէքեալէթէն կրանտիւք Նիքօլա Նիքօլայէվիշին թէլիթի պուլլարաճագլարը, վէ միւշարիլէյհ իլէ պէրապէր պիլշալիս րուս հարպիյէ նաղըրը վէ օրտունըն էքքեանը հարպ րէյիսի վէ տիկէր 73 ժէնէրալար վէ 46 զապիթէր վէ եիւզ գառար ասքէրլէրին կէլէճէքէրի իսպար օլընմըլ տըր:

ԲՈՒՄԱՆԻՍ

Մէսուլիմիղէ պինտէն, Պուրքսէլտէ թէճէմիւ օլընան էրմէնի բէրվէրան Գօնկրէսինէ խիթապ Բուլմանիանը պաղը շէհրլէրինտէն միլլէթաշլարըմըլ թարաֆընտան թէպրիք վէ թէշէքքիւր

թէլէկրաֆլարը քէշիտէ օլընմըլ իսէտէ, Բուլմէն հիւքիւմէթի Պուքրէշտէն մէքքիւր թէլէկրաֆնամէլէրի, րէտտ իտուպ, կէրի կէօնտէրմիշ տիր:

— Գէօստէնճէ միլլէթաշլարը: մըգտան 60 զէվաթ պէրաի թէֆէրիճ պու սապաճ շէհրիմիղէ մուվասէլէթ իթտիլէր:

Ա. Զ. Դ.

Տեղույս Աղգ. Երկսեռ վարժարանաց վիճակացոյցներու և վկայականներու բաշխման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ, Յուլիս 14ի կիր. օրը, Մեսրոպեան վարժարանի մէջ:

Ուստի կը խնդրուի Պատ. Հայ հասարակութեանն իրենց ներկայուլ թեամբ պատուել սոյն հանդէսը և քաջալիւիլ Երկսեռ Ուսանողնէրը:

Հոգաբարձաքան Աղգ. Երկսեռ Վարժարանաց

Բուսնուք, 6 Յուլիս 1902

ԹԻԻՐՃՏԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 10 Յուլիս

ՉԱԽԻԼԻ

ՊՈՒԼՏՍՈՅ ԵՖէի մալլէր
Արապալիպ. 57-62 հքթ. 8. —/10. 20
ԱՐԲԱ, Գալիս 100 քիւ 9.50/ 9.60
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 6. —/ 6.40

ԵՌԻԼԱՅ Գալիս 100 քիւ 13. —/13. 40

ՅԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիւ 10. —/18. —

ՉԱՎՏԱՐ 7. —/ 7.20

ՄԻՍԻՐ Արապա լիպ. 54-58 հքթ. 7.30/ 8. —

Վալիս լիպ. 100 քիւ 9.80/10. —

ՏԱՐԸ 8.20/ 8.40

ԲԱՐԻՑԱ, ԵՖէի մահալլէ

100 քիւ արապա արապ 19.40/19.50

Գալիս 25.30 արապա պուլլալ վէ

70-80 արապա արապ կէլմէքտէ տիր

ԵՖէի մալլէրտէն:

Վալիս մուսմէլէսի ալթուս ֆը

րանքէ, արապա կիւմիլլէ, Նաբօ

էօն 21.50 հիսապը իլէ:

ԲԱՄՈՒԴ

Վարնա մաղաղալարընտա իրիք սաբըլարը:

Ինկիլիք իրիլիկ Ն. 8-14 10.20

» » Ն. 18-24 12.20

ԵՖէրի իրիլիք Ն. 8-14 9.50

Աթըլմըլ բամուք հօգա 1.50

Բամուկ ֆիյաթլարը եիւքսէլմէք

տէ տիր:

ՊԱՆԳԱԼԻԹԷ

Վարնա քիւսաղարտա պագալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթուս ֆրանք իլէ:

ԳԱՆԼԷ 1.42/1.70

ՇԷՖԷՐ Նէմցէ 52

» (Բէսմէ) սանաղ 28. —

Բիրիւն Ճարոն չուլալը հօգ —

» Ֆիլիպէ » 32.36

» Ինկիլիք » 26. —

» Բիգօն » 47. —

ԿԱՉ Սանաղը 6.40

Չէթիւն ԵԱՂԸ քիւ —.80/—95

ԵՌԻՄՈՒՐԹԱ 100 տալտ 3.40/ 3.60

ԳՈՒՐՈՒ ԻԻՉԻՄ —.40

ՍԱՐԱՅԻԹԷ

Նաբուլէն 21.40 ֆրանք

Օսմ. լիւրար 22.95 ալթուս ֆրանք

«Վէսէլ» խուլմը վաղը գիշեր

ՕԹԷԼԼՈ պիտի ներկայացնէ:

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Меч на Хр. Н. Войниковъ—Варна